

Družijo jih glasba, Jugoslavija in Tito

Duša, šum, ventil in žica Koncert z uličnimi glasbeniki Tomaža Groma bo danes premierno predstavljen še v ljubljanski Elektrarni

Ulični glasbeniki so nepogrešljiv del mestnih središč po svetu. Mimoidoči tiste, ki še posebej izstopajo, posnamejo, zase ali za youtube, da jim lahko prisluhne vesoljno človeštvo. Dobro zvenijo tudi ulice Balkana, mestni kotički v republikah nekdanje Jugoslavije, ki jih predstavlja Tomaž Grom.

JELKA ŠUTEJ ADAMIČ

»Začelo se je po naključju,« je povedal Grom. Ideja za projekt se je porodila, ko je z režiserjem Tomijem Janežičem ustvarjal glasbo za predstavo v Beogradu. Na poti od doma do Ateljeja 212 je šel vsak dan mimo istega uličnega glasbenika, starejšega harmonikarja. Če je deževalo, uličnega glasbenika ni bilo, je pa na istem mestu sameval njegov stol, z verigo priklenjen na bližnji kandelaber.

Grom ga je povabil k sodelovanju in z njim kar na njegovem delovnem mestu, sredi močno prometne ceste, posnel harmonikarsko linijo za svojo že skomponirano skladbo. »Izpadlo je super, tako da sem del vključil tudi v glasbo za predstavo, ki je bila posneta v studiu in bila zato nekako 'klinična', preveč čista. Vdor realnega – cestnega vrveža je prinesel neposrednost, živost, spontanost in obogatil posnetek.«

Zanimive zgodbe

Zamislil si je, da bo nekaj skomponiral in potem posnetek predvajal različnim uličnim glasbenikom. Našel jih je na ulicah Prištine, Novega Sada, Tuzle, Maribora, Tetova in Zagreba. Pravi, da Črnogorci in Makedonci ne igrajo na cesti, ker se jim to zdi sramotno. Hotel je vključiti tudi glasbenico, a teh na balkanskem območju ni, vsaj ne na mestnih ulicah. Dobil je osem interpretacij različnih instrumentov na njegovo glasbo, ki jih je združil, odstranil svoj del in dobil nekaj čisto novega. Čeprav je imel vsak isto inspiracijo, je vsak improviziral po svoje. »Snemali smo ves dan in vsi so nas vabili tudi k

sebi domov, kjer smo bili vedno prijazno sprejeti, čeprav so bila to večinoma zelo revna bivališča. Nenadoma so se začele nabirati zanimive zgodbe, ki sem jih hotel prav tako vključiti v projekt.«

Ves čas je bila z njim filmska ekipa, snemanje je vodil režiser Boris Petković, ki iz posnetega pripravlja dokumentarni film. Kako je izbiral glasbenike? Pravi, da jih je nekaj našel v živo, druge so mu priporočili prijatelji ali znanci iz teh krajev. Pri organizaciji mu je bila v veliko pomoč producentka Špela Trošt, ki je organizirala srečanja z ljudmi, ki so večinoma nepismeni, nimajo mobilnih telefonov in so brez potnih listov. Spominja se, kako je v Tuzli enega glasbenika že posnel, potem pa je v naslednjih dneh naletel na drugega, ki je bil prav tako izvrsten. »Videl sem, kako ste snemali nekoga, ampak jaz sem veliko boljši,« mu je rekel. In ni se motil. Grom je nato povabil oba. Kasneje so ugotovili, da sta sosedata, a že dolgo sprta. Zdaj se razumeta in skupaj nastopata ...

Sprva so se vsi bahali, da veliko zaslužijo, a ni bilo videti. Ko so izvedeli, da bodo dobili honorar, so bili pripravljeni narediti vse. »Všeč jim je bila celo moja za njihova ušesa prav gotovo nenavadna glasba,« pravi Grom. Niso mu verjeli, da jih bo nekega dne poklical in povabil v Ljubljano, kjer bodo skupaj pripravili koncert, zato so se začudeni in povsem nepripravljeni odzvali vabilu. Tukaj so se zapletli šele začeli. Večina namreč ni imela potnih listov, težko jih je bilo tudi priklicati. Dvema Romoma niti potni list ni pomagal, saj jima na letališču niso verjeli, da gresta na koncert v Ljubljano. Da sta končno le prišla, so organizatorjem pomagali lokalni kulturni menedžerji, policisti in uslužbenka Adrie.

V procesu nastajanja projekta so se ustvarjale vedno nove zgodbe, ki so delno vključene tudi v glasbeno-vizualno predstavo. Mariborska premiera je bila v torek na tamkajšnji II. gimnaziji v okviru festivala *Druganje* in občinstvo jih je dobro sprejelo. Na odru igrajo v živo, Grom pa glasbeno sodeluje z vnašanjem narejenih

posnetkov, ki jih manipulira, ali s kontrabasom. Predvajajo video z ulic, na katerih igrajo, in video z njihovimi izjavami. Nastopajoči se predstavijo, povejo, kako so prečkali vse meje. Nastal je koncert z elementi performansa in vizualnimi elementi.

Spomin na staro državo

V Ljubljano so prišli v majicah, glasbenik iz Novega Sada v tipični uniformi z opankami in šajkačo na glavi. Saj so mu doma odsvetovali, a ga niso prepričali, naj se preobleče. A njegove izkušnje s poti so bile dobre, njegova zunanja podoba ni motila nikogar. Potni list so imeli v eni, vse ostalo pa v drugi polivinilasti vrečki. »Tu so presrečni. Na odru so morda še premalo sproščeni, čeprav smo na pripravah dobro sodelovali in so naredili vse, kar smo se dogovorili. Stari so od petindvajset do enainšesdeset let in so med seboj zelo različni, a ko so skupaj, delujejo kot celota. Zanimivo je, kaj jih družijo. Predvsem glasba, takoj zatem pa spomin na Jugoslavijo, 'ko smo še vsi lahko jedli in obiskali zdravnika', in Tito.«

Gradiva je še veliko, Grom razmišlja tudi o nadgradnji projekta. Zgodbe uličnih glasbenikov bodo prav gotovo še navdihovale njegovo glasbeno domišljijo, ki že zdaj presega polje izključno glasbenega.

TOMAŽ GROM

Tomaž Grom je slovenski kontrabasist in skladatelj. Kot improvizator se posveča raziskovanju razširjenih tehnik igranja kontrabasa, tudi v prepletu z elektroniko. Njegovo ustvarjanje zaznamuje nenehno raziskovanje lastnega zvočnega potenciala, pri čemer ga vodi načelo spontanosti. Nastopal je v različnih zasedbah raznovrstnih glasbenih vrst. Gostoval je na festivalih po Evropi in Kanadi. Ustvaril je avtorsko glasbo za več gledaliških, plesnih in lutkovnih predstav. Od leta 2006 vsebinsko in tematsko koncipira, predava in vodi delavnice na področju elektroakustične in improvizirane glasbe. Je umetniški vodja zavoda Sploh, ki se ukvarja s produkcijo glasbenih in uprizoritvenih umetnosti ter z izobraževanjem in založništvom.

Page: 20

Reach: 157000

Country: SLOVENIA

Size: 650 cm2

2 / 2

Zasedba balkanskih uličnih glasbenikov FOTO MADSTER